

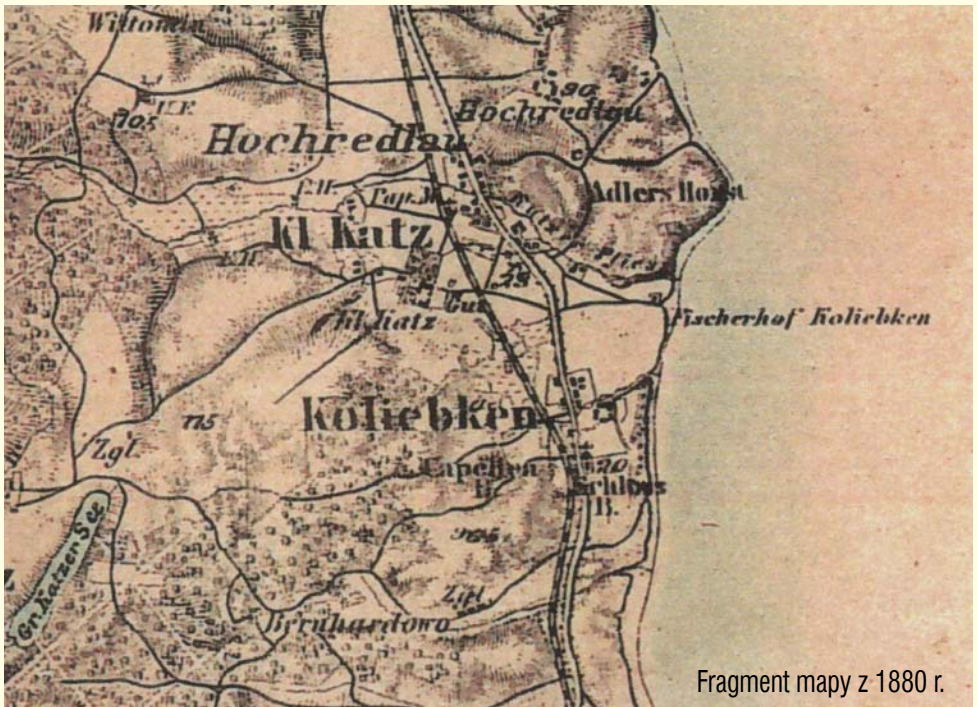
DWÓR I PARK KOLIBKI

**KRÓTKA WĘDRÓWKA
PO ZABYTKACH GDYNI**

Historia Kolibek

Pierwsza wzmianka źródłowa o miejscowości Kolibki (w brzmieniu „Colypka”) pojawiła się w dokumencie z lat 1323/1324 r. Nazwa ta oznacza zagłębienie terenu, istniejące do dzisiaj, przypominające swoim kształtem kolebkę. W 1383 r. posiadłość Kolibki wraz z Matym Kackiem została nadana przez Krzyżaków rycerzowi Piotrowi z Kacka. W następnych wiekach istniał tu folwark i wieś. Zabudowa grupowała się przy skrzyżowaniu Potoku Kolibkowskiego z traktem prowadzącym z Gdańska do Pucka. Kolibki wiele razy zmieniały właścicieli. Należały do rodzin szlacheckich i magnackich m.in.: Ostromickich, Heinów, Czirenbergów, Wejherów, Radziwiłłów, Sobieskich i Przebendowskich. W latach 1677 i 1678 przebywał tu król Jan III Sobieski, a w 1716 roku najprawdopodobniej król August II Mocny. W 1919 r. majątek kupić Witold Kukowski, który był jego właścicielem aż do II wojny światowej. W latach 20. XX w., północną część majątku Kolibki podzielono na działki i przeznaczono pod zabudowę letniskowo-mieszkalną powstającego Orłowa Morskiego. W okresie międzywojennym południowa granica Kolibek, przebiegająca rzeczką Sweliną była jednocześnie granicą Polski i Wolnego Miasta Gdańska.

Po II wojnie światowej w Kolibkach urządzono ośrodek produkcji ogrodniczej. Pomiedzy dworem a parkiem wybudowano szklarnie i kotłownię, niszcząc częściowo zabytkowy park i zacierając układ dawnej posiadłości dworskiej. W latach powojennych zbudowano także drugą linię szosy, która oddzieliła cmentarz od terenu dworsko-parkowego. Od 2002 roku trwają na terenie Kolibek prace rewaloryzacyjne prowadzone przez Urząd Miasta Gdyni. Zespół dworsko-parkowy Kolibki jest wpisany do rejestru zabytków.

Plan zespołu dworsko-parkowego Kolibki w Gdyni

Dwór Kolibki

Dwór w Kolibkach istniał prawdopodobnie już w XVI w., ale jego pierwotna lokalizacja nie jest obecnie znana. W 1. połowie XIX w., zbudowano środkową, najniższą część obecnego dworu, z charakterystycznym układem dwóch wejść, symetrycznie rozmieszczonych w elewacji frontowej. W drugiej połowie XIX wieku dobudowano trzykondygnacyjną część wschodnią, a następnie bardzo podobną część zachodnią.

Na początku lat 20. XX w., na środku elewacji frontowej powstał taras na filarach i nadbudówka dachu. W takiej formie dwór przetrwał do dzisiaj. We wnętrzach zachowana jest sala ze stropem kasetonowym oraz posadzki z płyt z szarego i czerwonego wapienia sprowadzonego ze Skandynawii. W 1920 r. w dworze kolibkowskim gościem Witolda Kukowskiego był gen. Józef Haller. Historyczny wystrój pomieszczeń dworu z tego czasu znany jest z fotografii archiwalnych. Budynek pełni nadal funkcje mieszkalne.

1. Dwór w latach 30. XX w.
- 2 - 3. Wnętrza dworu w latach 30. XX w.
4. Dwór w 2008 r.
5. Kamienna posadzka w dworze.

Kościół

Kościół pod wezwaniem św. Józefa ufundował Józef Przebendowski w 1763 r. Miał jedną nawę i wieżę na planie kwadratu, zwieńczoną barokowym hełmem. Świątynia, która do II wojny światowej była katolickim kościołem parafialnym dla Kolibek i Orłowa, została całkowicie zniszczona przez Niemców w 1939 r.

W 1999 r. z inicjatywy Towarzystwa Przyjaciół Orłowa został odstonięty i wyeksponowany zarys fundamentów kościoła. Wykonano także pamiątkową tablicę. W pobliżu kościoła znajduje się zabytkowy cmentarz, który uporządkowano w 2007 r.

Widoki kościoła z okresu międzywojennego.

Pawilon widokowy „Grotta Marysieńki”

Pawilon zbudowano około połowy XIX w. przy krawędzi stromego brzegu morskiego, wznoszącego się na wysokość około 40 metrów. Rozciągał się stąd wspaniały widok na morze, obecnie częściowo zasłonięty przez drzewa. Obiekt jest nazywany „Grotą Marysieńki”, dla upamiętnienia żony króla Jana III Sobieskiego. Pawilon został znacznie zniszczony po II wojnie światowej, ale w najbliższych latach będzie odbudowany.

lata 30. XX w.

Stajnia

Budynek powstał około połowy XIX w., prawdopodobnie jako obora dla bydła. Obecnie służy jako stajnia. Budynek wyróżnia się imponującymi rozmiarami – ma 50 m długości i 25 m szerokości. Masywne kamienne przypory i ceglane ściany wspierały niegdyś poddasze, w którym był skład paszy dla zwierząt.

lata 30. XX w.

Oficyna

Po wschodniej stronie kwadratowego dziedzińca dworskiego do lat 40. XX w., istniał budynek mieszkalno-gospodarczy, o wyglądzie bardzo zbliżonym do dworu. Budynek powstał prawdopodobnie około połowy XIX w. i został całkowicie zniszczony pod koniec wojny. Znany jest tylko z fotografii archiwalnej.

1940 r.

Pomnik 2. Morskiego Pułku Strzelców

Monument upamiętnia bohaterskie działania bojowe we wrześniu 1939 r., jednostki Wojska Polskiego, która stacjonowała w koszarach w Redłowie. Pułk bronił w rejonie Kolibek granicy Polski z Wolnym Miastem Gdańsk, z terenu którego atakowali Niemcy. Żołnierze pułku walczyli od 1 do 19 września, najpierw w okolicy Kolibek i Wielkiego Kacka, a później na Kępie Oksywiej. Obok pomnika znajduje się punkt widokowy na kolebkę i morze.

Przejsie graniczne w Kolibkach pomiędzy Polską a Wolnym Miastem Gdańsk, w okresie międzywojennym.

Cegielnia

W XIX w. w Kolibkach znajdowała się jedna z największych cegielni na Pomorzu, która dostarczała znaczne ilości tego budulca do budowy wielu obiektów Gdańska i Gdyni. Cegły te do dzisiaj można dostrzec w murach licznych budynków. Łatwo je rozpoznać po odcisniętym napisie KOLIEBKEM. Cegły takie wykorzystano m.in. do budowy tutejszej stajni i ogrodzenia. Cegielnia znajdowała się w rejonie obecnej ul. Bernadowskiej.

Badania archeologiczne w latach 2005-2007

Na terenie Kolibek, w okresie powojennym prowadzone były wielokrotnie wykopaliska archeologiczne w celu zbadania najstarszych dziejów posiadłości. Do tej pory nie została ustalona lokalizacja dworu z XVII w., czyli z czasów Jana III Sobieskiego (istniejący dwór jest dużo późniejszy). W czasie najnowszych badań, w latach 2005-2006 natrafiono na fundamenty licznych budynków gospodarczych na pustym obecnie terenie między dziedzińcem dworu, a parkiem. W fundamentach tych zachowała się wymurowana z cegieł piwniczka. Obok odnaleziono też fragmenty naczyń glinianych z okresu średniowiecza.

W 2007 r. zbadano otoczenie Groty Marysieńki, a przy obecnej kuźni odkryto pozostałości dużego budynku gospodarczego z XVIII w., wyróżniającego się masywnymi przyporami, w którym zachowana jest też ceglana posadzka. Odkrycia archeologiczne dowodzą intensywnego zagospodarowania terenu Kolibek w ubiegłych stuleciach i wielu etapów przekształceń zabudowy. Wykopaliska archeologiczne finansowane przez Gminę Gdynia, prowadziło Muzeum Archeologiczne w Gdańsku.

